

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uradništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopiis se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik komercijalnega lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24— za pol leta . . . . . 12— za tri mesece . . . . . 6— Za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . 5-20 za pol leta 2-80

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vlna Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih za- . . . . . v. . . . . K 5—

Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . mm po 10 vlna vsaka nadaljna vrsta . . . . . K 2— Mail oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno na upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštahranilnični račun št. 841.652.

Bitka na zapadnem gališkem bojišču se približuje odločitvi.

Razporedba srbskih čet. — Srbsko prodiranje izpred Gor. Milanovca zavrnjeno. — Delni uspehi na nemško-francoskih bojiščih. — Smrt burskega voditelja Beyersa.

Vojni položaj na severu in jugu.

DUNAJ, 11. (Cenzurirano). — Boji na Poljskem so se v ozemlju pri Lowiczu in Tuskynu razvili zopet v veliko bitko, v katero se z obeh strani pritegujejo nove sile. Zavezje Praszczyna severozapadno od Pultusklega po nemških četah je bilo povod za detaširanje močnih ruskih čet. V tem ozemlju delujejo tudi še druge nemške kolone in si smemo od njihovega prodiranja obetati važne uspehe.

Na južnem Poljskem si obe strani stojita sedaj očakujoče nasproti, ker se zdi, da se je težišče dogodkov premeiknilo v ozemlje vzhodno od Lodza. Bitka v Galiciji se zdi, da se počasi približuje odločitvi. Močni ruski protisunki so bili krvavo odbiti. Deli tu se boreče ruske armade se nahajajo v težavnem položaju in se jim je treba bači, da se jim odreže umikanje.

V Karpatih so operacije za pregnanje zadnjih sovražnih čet v polnem teku. Na južnem bojišču so Srbi sledili našim četam iz ozemlja pri Gornjem Milanovcu v severozapadni smeri, pa so bili zavrnjeni. — (Tagespost).

BEROLIN, 11. (Cenz.) K avstro-ogrskemu sporočilu pravi »Lokalanzeiger«: Opešanje levega ruskega krila v Karpatih je posledica dejstva, da na zapadnem Poljskem in v Galiciji iznova razveseljivo napreduje boji za nemško-avstrijske čete.

Ruska poročila.

AMSTERDAM, 11. (Cenz.) Reuterjev urad poroča iz Petrograda: Na severu in predvsem južno od Krakovega so se opazile sovražne bojne sile, obstoječe iz nemških in avstrijskih čet, dokaz, da avstrijske čete ne nastopajo več samostojno, temveč v spremstvu Nemcev. Tekom bojev v zadnji polovici novembra meseca je imel Lodz večji strateški pomen, toda odkar se je ponesrečila ofenziva na fronti Lodz—Lowicz, je izgubilo vprašanje obrambe Lodza vso važnost. Obramba mesta bi bila naši bojni črti mogla podati le nenormalno fronto in bi oteževala našo zvezo. Pričakovati je, da postane v ozemlju pri Lodzu potrebna premestitev čet.

AMSTERDAM, 11. (Cenz.) Petrograjska poročila pravijo: Položaj je bil v sredo neizpremenjen. Nemška ofenziva je povzročila spopade pri Ciechanovem, Przasnyszu in Piotrkowem.

ROTTERDAM, 11. (Cenz.) Sporočilo ruskega generalnega štaba pravi, da so bili nemški nočni napadi v ponedeljek na fronti Lowicz—Ilow ponovno zelo trdovratni, ni, da so se v terek nadaljevali spopadi in da je boj južno od Krakovega na ruski strani opetovano defenzivne naravi. Lowicz je še štirinajst dni v bojni črti in je bil dalje časa obstreljevan. Javna poslopja in privatne hiše so bile poškodovane. Prebivalstvo je pobegnilo v kleti. Po cestah je bilo mrtvecev in ranjencev.

ROTTERDAM, 11. (Cenz.) K zavzetju Lodza po Nemcih izjavljajo »Birdževija Vjedomosti«, da bi bilo nepravilno, ko bi se uspeh operacij presojal na podlagi prostornosti po Nemcih zavzetega ozemlja. »Novoje Vremja« pravi, da umik Rusov nima nikakega militarnega pomena. Petrograjski dopisnik lista »Daily Mail« je istega mnenja in pravi, da je imel Lodz za Ruse le tako dolgo velik pomen, dokler so Nemci stali vzhodno od Lodza, in je Lodz tvoril steno pasti, ki je bila nastavljena Nemcem. Sedaj pa da ni več strateškega pomena za Ruse. Ko bi Rusi imeli mesto zasledeno, bi imela njihova bojna črta veliko koleno in njeni krili bi imeli nazaj upogojeno obliko, kar bi bilo zelo neugodno. Ruska fronta da je sedaj zopet premočrtna.

S srbskega bojišču. Razporedba srbske vojske.

SOFIJA 11. (Cenz.) Poluradna »Kambana« poroča: Srbski prvi in tretji armadni zbor prevzema obrambo Kragujevca, drugi in četrti pa se postavita proti sovražniku na

odprtem bojišču. Ta dva armadna zbora stojita med Cackom in Gornjim Milanovcem.

Z nemško-francoskega bojišču. Bombardiranje Fournesa.

ROTTERDAM, 11. (Cenz.) »Times« poročajo iz severne Francoske: Nemci so v sredo zjutraj začeli bombardirati Fournes. Ena granata je eksplodirala v bližini vlaka z belgijskimi ranjenci, vsled česar so bili trije vojaki težko ranjeni.

Napovedana bitka se ni vršila.

AMSTERDAM, 11. (Cenz.) Belgijski poročevalec lista »Tijd« poroča: Nova velika bitka ob Yseri, ki so jo napovedovali, se ni vršila. Vršili so se tamkaj zadnje dni manj važni krajevni spopadi, toda, kakor se zdi, so se vršili zopet huđi boji pri Ypernu, v katerih so zavezniki odbili nemške napade. Ypern je v zadnjih dneh trpel manj po obstreljevanju, opustošenja pa so že itak dovolj huđa.

Pretrirana poročila.

AMSTERDAM 11. (Cenz.) Dopisnik »Telegrapha« poroča iz Sluisa vesti o napredovanju zaveznikov med Ypomom in Dixmuidnom. Angleški časopisi so že pisali, da je pot v Rousselaere že odprta zaveznikom. To je vse pretirano. Edini uspeh, ki so ga tamkaj dosegli zavezniki, je bilo zavzetje »rodnice, iz katere so Nemci napravili majhen fort. Ob Yseri je zopet vse mirno. Zadnji boji v tem ozemlju so bili brez odločitve.

Francoska poročila pravijo, da je sredi v potekla v Belgiji mirno. Bajse so Francozi napredovali pri Reimsu in v Argonskem lesu.

Francoska vinda se preseli v Pariz.

ZENEVA, 11. (Cenz.) Pariški »Journal« poroča, da se je sklenila vrnitev francoske vlade v Pariz na podlagi ugodnega odgovora vrhovnega poveljnika Joffrea na tozadevno vprašanje. Nemški napad da je bil ustavljen. Nekateri vojaški kritiki trde, da Nemci ne bodo mogli predreti železnega okopa zaveznikov.

Pomorska bitka pri Falklandskih otokih.

BEROLIN, 11. (Cenz.) Iz Rotterdama se poroča: O pomorski bitki pri Falklandskih otokih se poroča: Nemško brodovje je plulo v nesklepljeni črti za križarko »Scharnhorst«. Ko so opazile nemške ladje, da so jih zagledali, so zavzele bojni položaj. Mogočno angleško brodovje je obkolilo »Scharnhorst«, obenem izoliralo del nemškega brodovja in napadlo »Groseauau«. Ko ste bili obe križarki onesposobljeni za boj, so skušale manjše križarke »Leipzig«, »Dresden« in »Nürnberg« ubežniti, kar se je pa, kakor znano, posrečilo le križarki »Dresden«.

Angleško mnenje.

LONDON, 11. (Kor.) Mornariški dopisnik lista »Times« piše o pomorski bitki pri Falklandskih otokih: Smatrati je, da so bili bojni pogoji ravno nasprotni onim ob čilenski obali. Večje ladje in bolje streljanje je odločevalo. Biti moremo tudi pričrati, da so se admiral Spee in posadke njegovih ladij borili z največjo hrabrostjo, da so do konca vršili svojo dolžnost in umrli častno.

Ustaja v Južni Afriki. Smrt burskega voditelja Beyersa.

PRETORIA, 11. (Kor.) Reuterjev urad poroča: Mrtvo Beyersovo truplo so našli pri Vliegkralu in so ga identificirali. Preiskava je dognala, da Beyers ni bil ranjen in da je utonil. Beyers je, ko je plaval na konju čez reko Val, zdrknil s sedla in je skušal zopet doseči levi breg reke. Kakih 300 yardov od brega je začel klicati na pomoč. Neki vojak je vprašal z brega, ali je ranjen. Beyers je odgovoril: »Ne morem plavati, obleka me ovira«. Zaradi silnega streljanja pa ni bilo mogoče priskočiti Beyersu na pomoč. Obenem z Beyersom je utonil še neki drug Dur.

Rusko-turška vojna.

Turško uradno poročilo.

CARIGRAD, 11. (Kor.) Agence Ottomane javlja: Turško brodovje je obstreljevalo včeraj okolico Batuma in je s tem dalo odgovor na trditve Rusov, da je Črno morje očiščeno od turških ladij ter da sta bili vojni ladji »Yavouz« in »Midilli« stavljeni izven boja. V včeraj javljeni, za nas srečno uspehi bitki pri Deiru so imeli Rusi 100 mrtvih in še več ranjenih.

Imenovanje nadvojvode Friderika za vojnega maršala.

DUNAJ, 12. (Kor.) Armadni naredbeni list priobčuje sledeče Najvišje ročno pismo:

Ljubi gospod stričnik, general pehote, nadvojvoda Friderik! Ko se je vsa moja oborožena sila morala pripraviti za vojno, ste Vi, dragi, sledil Mojemu klicu na vevlačno mesto vrhovnega armadnega poveljništva z veseljem in visoko se zavedajoč svoje dolžnosti. Z zaupanjem sem Vam mogel izročiti preodgovorno nalogo vodstva Svoje armade proti mogočnemu sovražniku. Tekom štirimesečne vojne ste s svojimi lastnimi požrtvovalnimi močmi in v zvezi z našim zvestim, junaškim zaveznikom v menjajočih se operacijah in vročih bojih znali ovirati sovražnika v njegovih zaželjenih uspehih.

Svojemu hvaležnemu priznanju Vašega izkušnega vodstva armade na bojišču hočem dati izraza s tem, da Vas z le-tim imenujem za vojnege maršala. Dunaj, 8. decembra 1914.

Franc Jožef I. r.

Odlikovanje barona Conrada.

DUNAJ, 12. (Kor.) Armadni naredbeni list priobčuje sledeče cesarjevo ročno pismo:

Ljubi general pehote, baron Conrad! V štiri mesece trajajočem junaškem boju s številno daleč močnejšim sovražnikom ste izvršili, zvesto stoječ ob strani armadi, odlična dela. Hvaležno priznavajoč to, podeljujem Vam, načelniku generalnega štaba Svoje vseukupne oborožene sile, vojaški zaslužni križec I. razreda z vojno dekoracijo. Dunaj, 8. decembra 1914.

Franc Jožef I. r.

Poturica huđi od Turku.

(Po »Hrvatcu«.)

Sedanja vojna in vse, kar je v zvezi z njo, je znatno delovalo na javno mišljenje v Italiji.

Ta izprememba se kaže posebno v vedenju proti Hrvatom. Dočim so bila preprij mržnja, sovraštvo, predsodek, edina čustva, ki jih je gojil Italijan nasproti Slovancem sploh, se opaža sedaj od začetka sem v italijanskem javnem mnenju neko zanimanje in tupata. Celce neke simpatije napram Hrvatstvu. Če še ni takih simpatij, je nastopila vsaj značilna objektivnost, spojena z zrelim presojanjem.

Kakor znano, sličalo se je še nedavno Istru, Kvarner in Dalmacijo za neoporečno italijanske pokrajine.

roznana drama Gabriela d'Annunzio »La Nave«.

Je sinteza misli in čustev vsega italijanstva glede dežel, ki leže na vzhodni obali Jadrana. V novi čas pa, kakor da je italijanstvo padla mrena z očes. Začelo se je stvari pozornije motriti in je došlo do izpoznanja, da so vse pretenzije italijanstva na vzhodno obal Jadrana iluzija, omana, da ta obal ni italijanska. Kakor logičen zaključek tega izpoznanja je neki ugledni italijanski publicist — ako se prav spominjamo Bisolatti — izrekel trditve, da se Italija mora končno odreči vsaki zahtevi do teh dežel ter iskati drugod odškodnino za svoje interese. Z ozirom na dejstvo, da publicistika v Italiji — ker zastopana po močeh karak-

terja in znanja — uživa danes v italijanskem javnem mnenju velik ugled in ima silen moralen vpliv na duhove, se je italijansko javno mnenje voljno udalo glasu svojih uvaževanih publicistov in je začelo spoprijaznevati se z mislijo resignacije na naše primorske dežele. Ako ne moremo teh dežel — tako so začeli rezonirati v Italiji — sebi podvreči, potem je bolje, da si jih napravimo naklonjene in prijateljske, pak da z njihovim narodom živimo složno in v miru, spoštujoč medsebojne interese.

Ta preobrat v italijanskem javnem mnenju je bilo izvesti tem laglje, ker je v Italiji načelo narodnosti v visoki ceni. Italija, ki je bil še pred petdesetimi leti — po izjavi tedanjega avstrijskega ministra Rechberga — prazen geografski pojem, je postala pod delovanjem načela narodnosti živ, močan, ne samo naroden, ampak tudi političen organizem. To načelo je rodilo v devetnajstem stoletju, kar je poznano v Italiji pod imenom »il Risorgimento«, prepord, narodno italijansko vstajenje. Čim so v Italiji prišli do izpoznanja, da na vzhodni obali Jadrana živi drug narod, različen od talijanskega, z istotako razvito samostojno narodno zavestjo, tedaj je izpoznanje tega važnega dejstva dovelo prosvetljeno javno mnenje do uverjenja, da tisto važno moralno silo, ki jo predstavlja načelo narodnosti, treba spoštovati in uvaževati tudi pri drugem narodu, pak dosledno temu, da se treba iz razloga splošne človeške civilizacije odreči takim zahtevam in pretenzijam, ki so v nastopstvu s tem načelom.

Med tem pa, ko je začelo v italijanskem javnem mnenju prevladovati tako bolje in pravilneje umevanje, rodila se je proti njemu reakcija od strani nekih hrvatskih odpadnikov iz primorskih krajev. V imenu zgodovinskih pravic in dedne latinske kulture, geografičnega položaja in vojaških interesov Italije so dvignili s te strani klopje proti onim možem Italije, češ, da hočejo izdati italijanske narodne interese na Jadrano hrvatskim barbarom. Iccilio Bacich, bivši reški podžupan, in neki Dalmatince Cippico, po poklicu žurnalista, sta glavna predstavitelja tiste družbe, ki si je postavila nalogo, da s svojim subverzivnim delom obrezuspešita sadove plemenitega prizadevanja boljih sinov enega in drugega naroda — prizadevanja, ki gre za tem, da se italijanski in hrvatski narod čim bolj izpozna med seboj in spravi v sklad svoje mnogostranske interese — narodne, kulturne in ekonomske. Prvoimenovani, nastanišvi se v Jakinu, je nastopil s celo vrsto člankov proti onim italijanskim publicistom, ki priporočajo, da italijanstvo resignira na vzhodno obal Jadrana, kateremu da se italijanstvo ne sme nikdar odreči. Cippico pa napoveduje in drži po italijanskih mestih javna predavanja, na katerih zasranuje »hrvatsko barbarstvo«.

Naša javnost ne sme molčati, marveč mora po zaslugi stigmatizirati postopanje teh hrvatskih odpadnikov; na drugi strani pa je za vse sinove hrvatskega naroda, ki morejo to storiti po svojem umu in svojem položaju, v dolžnost, da skušajo z objektivnim pretresovanjem razmer pred prosvetljenim italijanskim javnim mnenjem paralizirati nepatrijotično početje zvestnih odpadnikov.

Bratovščina Senusijev.

Odkar je tudi Turčija napovedala vojno tropsorazumu in je bil izdan poziv na ves mohamedanski svet, da vstane na »sveto vojno« proti Rusom, Angležem in Francozom, se je tudi zopet začelo pogostoma govoriti o Senusih, ki da prodirajo že proti Egiptu, da bi se tamkaj borili proti Angležem. Ker marsikdo misli, da so Senusi kako afričansko plemo, naj povemo takoj, da je to le nekaka mohamedanska verska »bratovščina«, ki je razširjena po severni Afriki. Ustanovil je to bratovščino Sid Muhamed ben Si' Ali ben Senusi, ki je bil ro-

jen leta 1791, v današnji francoski provinciji Oranu. Kot mladenič se je posvetil mohamedanskemu bogoslovju, toda prišel je zaradi svojih posebnih verskih nazorov v navzhitlje s tedanjimi turškimi velikaši in je moral pobegniti v Maroko, kjer je nadaljeval svoje študije. Pozneje je prepotoval, pridigajoč in poučavajoč, ves Alžir, Tunis, Tripolis in Egipt, odkoder je odšel v Meko, cilj vseh pravovernikov. Tam je proučaval višje bogoslovje, pa je tudi tamkaj postal nepopularen zaradi svojih strogih in intransigentnih nazorov.

Leta 1855. se je preselil iz Barke, ki si jo je sedaj prisvojila Italija, v oazo Dzarubub, kjer je začel živeti po puščavniško v nekem skalnatem duplu. Puščavnik mohamedanci visoko spoštujejo in v tem slučaju je bilo spoštovanje še tem večje, ker je Sid Muhamed izvajal svoje pokoljenje naravnost od proroka in je tako postal »šerif«, s čimer se je visoko povzdigoval nad preprosto puščavsko prebivalstvo. Ni torej čudno, da se je kmalu raznesel glas o njegovi svetosti in da so afričanski mohamedanci začeli kar trumoma romati k njemu. Darov ni sprejemal in je ostal puščavnik, kakršen je bil. Sin Mahdi ben Senusi, rojen l. 1847., mu je pomagal in kmalu se je ustanovila »senusijska bratovščina«, od katere so hodili odposlanci na vse strani mohamedanskega sveta, širč svojjo slavo in svoje nauke.

Tako je kmalu nastalo iz skromnega dupla puščavsko carstvo, v katerem je bil Sid Muhamed neomejen gospodar. Nič manj nego 4000 telesnih stražnikov in 2000 sužnjev je skrbelo za blagostanje svojega gospoda. Več sto mladih ljudi je prihajalo iz vseh afriških krajev tjakaj, da so poslušali svete nauke iz ust Senusija samega in njegovih pristašev.

Ko se je Sid Muhamed postaral, je poskrbel za nadaljnji obstoj svojega reda. Obenem pa se je približeval konec stoletja po hedži, ko se je mogel pojaviti »Mesija«. Sid Muhamed je umrl l. 1859. Iz neznanega razloga je l. moharema l. 1300. po hedži (2. dec. 1882.) izostala Mahdijeva proklamacija, ki bi bila morda zanehtala ves mohamedanski svet. Ta izostanek je znal izkoristiti nekdo drug: Muhamed Ahmed, sin nekega čevljarja, ki si je prisvojil božje poslanstvo in je bil pozneje znan po vsem svetu kot »Mahdi«. Potegnil je za seboj ves Sudan in popolnoma razdejaval angleško kolonizacijo v Egiptu. Leta 1885. je zavzel Chartum, ki ga je junaški branil Gordon, a junija meseca istega leta je Mahdi že umrl. Od tedaj je začelo upadati mahditiško gibanje, dokler mu končno leta 1888. ni napravil popolnoma konec lord Kitchener.

Mahditiško gibanje ni čisto nič škodljivo slavni senusijske bratovščine. L. 1889. je posetil Senusija paša iz Benghazija z velikim vojaškim spremstvom. Premeteni Senusi je opazil ob tej priliki, da puščava ni več taka ovira, da bi sovražnik ne mogel zaradi nje do njega, in se je zato preselil veliko globlje v notranjo Afriko. Menjal je nekolikokrat svojo prestolnico in danes se ne ve natančno, kje je, toda splošno se misli, da je v oazi Kufri.

Sid Muhamed el Mahdi ben Senusi je umrl meseca novembra l. 1902, imenovan vaviš za naslednika svojega netjaka Sid Muhameda el Abda. Ne ve se, ali je le-ta tudi še danes poglavar bratovščine.

Danes je središče senusijske bratovščine v Fezanu in sega vse do Egipta. Njihov nauk niha v sebi nič revolucionarnega, temveč je naravnost konservativen in reakcionaren. Niso prijatelji učenjakov raziskovalcev iz Evrope, ker vedo, da za njimi vedno prihaja — vojaštvo. Ko so se upirali, so imeli torej popolnoma prav. Vsekakor so Senusiji preperečili razširjevanje Mahdijevega gibanja v notranjosti Afrike. Bolj defenzivnega nego ofenzivnega značaja, kar se je pokazalo tudi v obrambi Tripolitanije in Cirenaike. Čo sedaj prodirajo proti Egiptu, delajo to, da rešijo Islam Angležev, ali pa iz hvaležnosti napram Egipčanom, ki so jim v zad-

